

Ärenden som rör planering, organisering och förverkligande av influensavaccineringen

Säsongen 2023-20224

Överläkare Ulpu Elonsalo

10.9.2020

Institutet för hälsa och välfärd

Presentationens innehåll

- Riskgrupperna för influensavaccinationer i det nationella vaccinationsprogrammet: koordinering med riskgrupperna för corona
  - Övriga influensavaccinationer
- Under denna säsong påbörjas nu en mer noggrann uppföljning och rapportering av förbrukade och oförbrukade vaccindoser samt kasserade doser
- Beställning och distribution av influensavaccinen samt praktiska råd om vaccinationen
- Kommunikation både nationellt och lokalt
- Planering och korrekt influensavaccinationsverksamhet :
  - Har tillräckligt med ansvariga läkare utsetts?
  - Finns det behöriga vaccinatörer på plats?

Målgrupperna för influensavaccinationerna och andra influensavaccinationer

I SHM:s förordning (149/2017) fastställs vem som får vaccinet gratis i det nationella vaccinationsprogrammet

- Personer för vilkas hälsa influensa utgör ett väsentligt hot eller vilkas hälsa avsevärt gagnas av en influensavaccination vaccineras årligen mot influensa
- Influensavaccination ges även till social- och hälsovårdspersonal som deltar i den direkta vården eller omsorgen av patienter eller klienter samt till personal inom läkemedelsförsörjningen
- Influensavaccinationen ges även till en person som **regelbundet är i nära kontakt** med
  - **en person** som är **speciellt utsatt** för allvarlig influensa
  - **en person** som är **utsatt** för allvarlig influensa, **men som inte kan skyddas med influensavaccin**
- Institutet för hälsa och välfärd ska årligen fastställa vilka vacciner som används och indikationerna för vaccination

Riskgrupperna har koordinerats med de medicinska riskgrupperna för corona

- **Riskgrupperna för influensavaccination har utökats med**
  - Sömnapné (åtminstone medelsvår)
  - Psykossjukdomar
  - Sjuklig övervikt (BMI >40)
- **OBS! Det är bara influensavaccinationerna som rekommenderas för den närmaste kretsen**
  - Coronavaccinet skyddar dåligt mot smitta och ger inte tillräckligt med indirekt skydd

Influensavaccinationerna i det nationella vaccinationsprogrammet är gratis för följande

personer som hör till riskgrupper på grund av sjukdom eller behandling

personer som fyllt 65 år

barn under 7 år

social- och hälsovårdspersonal samt inom den medicinska försörjningen

Alla som arbetar i direkt kontakt med patienter bl.a. studerande som skall göra arbetspraktik

gravida kvinnor

personer som inleder militärtjänst

närstående till personer med risk för allvarlig influensa

Dessutom gäller följande specialanvisningar under denna säsong för vaccinationer utanför det egentliga vaccinationsprogrammet

- **Välårsområden kan vid behov använda influensavaccinen som hör till det nationella vaccinationsprogrammet för att vaccinera även följande grupper :**
  - De som arbetar på pälsfarmar och med fjäderfän
  - tjänsteveterinärer
- Laboratoriepersonal som tar eller hanterar fågelinfluensaprover
  - Andra personer som på grund av sitt arbete eller av annan orsak har stor risk att insjukna i fågelinfluensa
- Vaccinationerna är avgiftsfria för mottagaren
- Med dessa vaccinationer försöker man hindra att en person samtidigt insjuknar i säsongsinfluensa och fågelinfluensa. Man minimerar risken att det uppstår virusstammar som härstammar från influensavirus som befolkningen inte har motståndskraft mot.

Samarbete ger styrka

- Samarbetet ger styrka – även nu - sätt igång tankeströmmen!
- Planera verksamheten i samarbete med olika aktörer
  - personalen som bekämpar infektioner, sjukhusapoteket/läkemedelscentralen, experterna på information och de som ansvarar för resurserna
- Var, när och hur organiseras den mest effektiva, flexibla och bäst fungerande vaccinationen av de olika riskgrupperna
  - Vaccinationer som smidigt organiseras vid sidan om vid besök på mottagningen. T.ex. de som studerar till hälsovårdare och sjukskötare samt de som nyligen blivit pensionärer kan på många områden vara till stor nytta då vaccinationerna arrangeras.
  - Företagshälsovården i vissa situationer

Influensavaccinationerna inom arbetslivet och det nationella vaccinationsprogrammet överlappar på många sätt

- Skyddet som det nationella vaccinationsprogrammet erbjuder och arbetsgivarens skyldighet att erbjuda skydd för personalen, samt skyddet som krävs ur patientsäkerhetsperspektiv överlappar varandra
  - Arbetsgivaren har skyldighet att skydd personer som i sina arbetsuppgifter kan utsättas för influensa
  - Alla de som deltar i den omedelbara vården av patienter och klienter inom socialvården, hälso- och sjukvården får avgiftsfri influensavaccination inom det nationella vaccinationsprogrammet
  - Paragraf 48 i lagen om smittsamma sjukdomar: årligen uppdaterad influensavaccination förutsätts i alla verksamhetsenheter inom socialvården, hälso- och sjukvården där man vårdar klienter eller patienter med risk för allvarliga följder av influensa .
  - Ovanstående förorsakar utmaningar då man organiserar och förverkligar, vaccinationer samt vid distribution av vacciner m.m.

Utanför det nationella vaccinationsprogrammets är bl.a.

- Influensavaccinationer av en del av närstående till personer med risk för allvarlig influensa
- De som arbetar på pälsfarmer, med fjäderfän, tjänsteveterinärer mm som rekommenderas influensavaccination på grund av fågelinfluensarisken
- Influensavaccinationer som gäller fritidsresande
  - Om vaccinationsbehovet bara beror på resa och personen i fråga inte hör till t.ex. en riskgrupp
- Influensarisker som beror på arbetsförhållanden och arbetsresor
  - T.ex. De som hanterar influensavirus i laboratorier
  - Se även [Åtgärdsanvisning för att förhindra fågelinfluensasmitta hos människor](#)
  - OBS ! Enbart den personal i socialvårdens, hälso- och sjukvårdens verksamhetsenheter som arbetar i nära kontakt med patienter hör till det nationella vaccinationsprogrammet. T.ex. närvårdare som jobbar i daghem hör inte till dessa
- Rätt så många arbetsgivare har erbjudit influensavaccin till sina anställda

Influensavaccinationerna enligt vaccinationsprogrammet – välfärdsområdet ansvarar för organiseringen

Välfärdsområdet ansvarar för organisering och verkställandet av influensavaccinationerna i det nationella vaccinationsprogrammet

- Välfärdsområdet ansvarar för organisering och verkställandet av influensavaccinationerna i det nationella vaccinationsprogrammet
  - Aktörerna i den offentliga specialsjukvården har traditionellt tagit hand om `sin egen del av influensavaccinationerna`
  - För att verkställa vaccinationerna kan välfärdsområdet samarbeta även med de privata tjänsteleverantörerna och `statliga anläggningar` (mottagningscentraler, fånghälsovården)
- Det är viktigt att sjukhusapoteken och läkemedelscentralerna deltar i det lokala planeringsarbetet. Då försäkras man sig om att
  - Även vid verkställande av vaccinationerna skall man noteras och kommer överens om saker som rör uppföljning och rapportering av vaccindistributionen, vaccinsvinnet och oanvända doser
  - också komma överens om resurser och utgifter
  - Vid planering av läkemedelsvården skall man även uppmärksammas de speciella frågorna som är förknippade med vacciner

Om välfärdsområdet samarbetar med en privat tjänsteleverantör eller den tredje sektorn 1/2

- Välfärdsområdet skall göra ett avtal med den privata tjänsteleverantören där bl.a. följande saker detaljredovisas
  - Vilka målgrupper vaccinerar tjänsteleverantören
  - Hur övervakas vaccinationsförbrukningen
  - Hur organiseras vaccindistributionen
  - Hur förvekligas uppföljningen och rapporteringen av oanvända doser och vaccinsvinnet
- Dessutom är det viktigt att komma överens t.ex. om lokala distributionskostnader och kommunikation

Om välfärdsområdet samarbetar med en privat tjänsteleverantör eller den tredje sektorn 2/2

- Välfärdsområdet skall förutsätta att den **privata tjänsteleverantören ansluter sig till Hilmo- datauppsamlingen**
- På så sätt undviker man att givna vaccinationer dubbel-registreras och att uppgifterna även i rätt tid flyttar över till vaccinationsregistret

[Dokumentering av vaccinationer](#)

Alla funktionärer är förpliktigade att utföra vaccinationerna enligt vaccinationsprogrammet

- I sista hand skall välfärdsområdet se till att
  - Vaccinerna används enligt vaccinationsprogrammet för vaccination av målgrupperna
  - Vaccinationerna dokumenteras korrekt i ett sådant patientdatasystem som kan överför uppgifterna till vaccinationsregistret
- Detta är viktigt bl.a. för att
  - följa upp och övervaka vaccinationsanvändningen, förbrukningen och vaccinsvinnet
  - samt för att utvärdera en korrekt vaccinationstäckning, vaccineffekt och vaccinsäkerhet

Uppföljning och rapportering av vaccinbeställningar, -distribution, -förbrukning och -svinnet i det nationella vaccinationsprogrammet

Det är viktigt att vara noggrann då man organiserar och förverkligar influensavaccinationer

- Det är viktigt att vara extra noggrann vid vaccinbeställningar , distribution, uppbevaring och då man organiserar vaccinationerna och utför dem för att
  - man ytterst noggrant skall kunna dra nytta av vaccinerna som införskaffats med gemensamma medel i stadsbudgeten
  - vaccinen inte skall gå till spillo i onödan
  - influensavaccinen används för de vaccinationer som de har införskaffats för

Sjukhusapoteken och läkemedelscentralerna har en viktig roll

- **Ansvar för de lokala anvisningarna och övervakningen**
  - Bl.a. om misstänkta produktfel, ärenden som gäller kvalitetskontrollen, verksamhetsenhetens kylkedja, vaccinkylskåpen
- **Inspekterar / ”portvakt”**
  - Kommer beställningen från en sådan verksamhetsenhet som förverkligar det nationella vaccinationsprogrammet
  - Kan man leverera avgiftsbelagda influensavaccin
- **Handleder lokalt i frågor som gäller beställningar och planering**
- **Följer upp och rapporterar antalet oanvända doser samt svinnet**

- Det är viktigt att känna till de berörda parter som arrangerar vaccinationer och deras samarbetsparter

Beställning av vaccinen i det nationella vaccinationsprogrammet

- Endast välfärdsområdets sjukhusapotek och läkemedelscentraler kan beställa influensavacciner som upphandlats för det nationella vaccinationsprogrammet från THL:s vaccindistribution
  - Vaccinerna distribueras gratis till dem från läkemedelspartihandeln som THL har avtal med
- Verksamhetsenheterna inom hälsovården som förverkligar influensavaccinationerna i det nationella vaccinationsprogrammet beställer de vacciner som de behöver från det egna områdets sjukhusapotek eller läkemedelscentral
  - En enskild hälsovårdare kan t.ex. inte beställa vaccin direkt från THL:s vaccindistribution

Beställning av vacciner i det nationella vaccinationsprogrammet

- Den som gör vaccinbeställningar på det lokal planet måste veta när hen kan beställa vaccin som är reserverade för att användas i det nationella vaccinationsprogrammet och när det inte är möjligt
- Situationer som kan vara utmanande
  - Man förverkligar vaccinationer som ingår i det nationella vaccinationsprogrammet med vaccin som anskaffats centralt och en del av dessa `överlappar` vaccinationer som görs i enlighet med paragraf 48 i lagen om smittsamma sjukdomar
  - Förverkligande av vaccinationerna av hälsovårdstuderande inom social- och hälsovården
  - En del av influensavaccinationerna hör inte till det nationella vaccinationsprogrammet och verksamhetsenheten skaffar själva dessa vacciner

Det är viktigt att vara noggrann med beställningen på den lokala nivån

- Vaccinerna i det nationella vaccinationsprogrammet är avgiftsfria för dem som hör till målgrupperna men de är inte gratis för staten!
- Det lönar sig att planera den egna verksamheten så att det finns tillräckligt med vacciner men det får inte överskrida behovet
- **Man får inte 'hamstra' vaccin**
- Vaccinen räcker då bättre för ” alla” och vi undviker onödigt svinn

Det är viktigt att på förhand planera och ha ett kontinuerligt samarbete med läkemedelsförsörjningen

- Rätta vacciner på Rätt plats och Vid Rätt tid
  - **Beställ bara den mängd du behöver**
- Sjukhusapoteken och läkemedelscentralerna ansvarar för den lokala distributionen
  - En del sjukhusapotek delar ut vaccin för hela välfärdsområdet
  - Planering och kontinuerligt samarbete med läkemedelsförsörjningen förbättrar distributionssäkerheten
  - **Sjukhusapoteken och läkemedelscentralerna kan distribuera vacciner till den privata sektorn bara om det finns en överenskommelse med välfärdsområdet**
- Planeringen av distributionen och förverkligande av den är utmanande eftersom det finns så många och olika aktörer från offentliga till privata och `statliga inrättningar`
- Realistiska tilläggsbeställningar underlättar planering av läkemedelsförsörjningen

Sjukhusapoteken och läkemedelscentralerna ger lokala anvisningar

- Mål: Rätta vacciner på Rätt plats och Vid Rätt tid
  - **Undvik hamstrande!**
- Det kan vara svårt att flytta vaccin från en vaccinationsenhet till en annan
- Kylförvaringen måste säkras vid transporten
- Sjukhusapoteken och läkemedelscentralerna ger anvisningar om lokal transport
- Vaccinsvinnet, som beror på förvaringsfel, minskar då kylskåpen inte är för fulla och då de kontrolleras kontinuerligt !

Uppföljning och rapportering av vaccinsvinnet och vaccintransporten 1/2

- Det är viktigt att man **under säsongen i alla enheter** som skaffat vaccin som ingår i det nationella vaccinationsprogrammet **bokför använda och kasserade vaccindoser**
- Sjukhusapoteken och läkemedelscentralerna samlar månadsvis in uppgifter om **använda och kasserade doser under säsongen**
- OBS! Man måste även få uppgifter om de vaccindoser som t.ex. ges till privata aktörer från hälsocentralens egna förråd i det egna välfärdsområdet
- **Dessutom insamlas månadsvis uppgifter om vacciner som blivit oanvända** i alla de enheter som man har distribuerat det nationella vaccinationsprogrammets vaccin till

Uppföljning och rapportering av vaccinsvinnet och vaccintransporten 2/2

- **Alla de instanser som organiserar och förverkligar vaccinationerna skall gärna planera den lokala datainsamlingen och överföringen av uppgifterna tillsammans med sjukhusapoteken och läkemedelscentralerna**
- Detta kan av förståeliga skäl vara utmanande framför allt om man i verksamhetsenheten även använder vaccin som införskaffats för privat bruk
- Sjukhusapoteken och läkemedelscentralerna ger noggrannare anvisningar hur uppgifterna insamlas
- **THL samlar på samma sätt in data från sjukhusapoteken och läkemedelscentralerna om doser som blivit oanvända och om svinnet**

Anskaffning, distribution och praktiska tips för vaccinationerna denna säsong

Anskaffning av influensavacciner

- THL har införskaffat 1,7 miljoner injicerbara influensavaccindoser för det nationella vaccinationsprogrammet (VaxigripTetra)
  - En förpackningen av det injicerbara vaccinen innehåller 10 doser
  - Utan nål så som tidigare år
- Dessutom 100 000 doser nässprayvaccin (Fluenz Tetra)
  - Även nässprayvaccinet är i förpackningar om 10 doser
  - Dessa används **bara** för barn 2–6 år
  - Räcker för 42 % av alla barn 2–6 år

Distribution av influensavacciner

- Vaccinen distribueras först till sjukhusapotek och till större läkemedelscentraler i sjukvårdsdistrikten.
- Efter det får de mindre läkemedelscentralerna sin leverans.
- Distributionssystem strävar till att underlätta de stora sjukhusapotekens och läkemedelscentralernas vidaredistribution samt att påskynda vaccinationsstarten

Distribution av den injicerbara vaccinet

- Det injicerbara vaccinet anländer till Finland i flera olika satser i september, oktober och november
- Distributionerna av det injicerbara vaccinet till sjukhusapoteken och läkemedelscentralerna **börjar i september-oktober**
- Tidpunkten meddelas senare
- Den första distributionsrundan till hela Finland tar ca fyra veckor

Distributionen av nässprayvaccin

- Notera den korta giltighetstiden för vaccinet vid planering och förverkligande av vaccinationerna
- **Satserna går ut 11.1.2024 och 6.2.2024**
- Den första satsen Fluenz Tetra delas i mån av möjlighet ut till sjukhusapoteken och läkemedelscentralerna till och med början av november
  - Den första satsen är större
  - Den andra satsen är mindre
- Då vaccinemängderna delas ut beaktas förutom barnmängden även vaccinationstäckningen föregående säsong

Effektiveringing av barnvaccinationerna

- Influensabroschyrer delas ut under hela året vid rådgivningens hälsogranskningar
- Kräver lokal information till barnfamiljer via olika kanaler
- Vaccinet skall vara lätt åtkomligt : rådgivningar, kvällstider, pop-tillfällen, daghem, köpcenter o.s.v.
- Förra säsongen gavs 60–70 000 doser nässprayvaccin enligt vaccinationsregistret
- **Vad lönar det sig att poängtera i informationen?**
  - Var och när kan man få vaccination
  - Är gratis för alla under 7 år och för barn som på grund av sjukdom eller vård är mottagliga för allvarlig influensa
  - Hör till det nationella vaccinationsprogrammet
  - Nässprayvaccin för barn 2–6 år
  - Dit injicerbara vaccinet passar för all från 6 månaders ålder

Förverkligande av influensavaccinationerna 1/2

- Vaccinationerna för de anställda inom social- och hälsovården kan påbörjas genast när vaccinerne anländer till enheten som har hand om vaccinationerna
- Även t.ex. barnens vaccinationer kan påbörjas genast när vaccinet anlät
- **Det lönar sig inte att börja vaccinera äldre personer för tidigt**
  - Det är viktigt att det finns tillräckligt skydd kvar när influensasäsongen är på toppen
  - Skyddet som vaccinationen gett avtar hos äldre personer under influensasäsongen då vi går mot våren
  - Framförallt minskar skyddseffekten snabbare hos personer med dålig kondition och med grundsjukdomar, än hos friska personer i motsvarande ålder
  - THL rekommenderar att de som påbörjar sin militärtjänstgöring i januari låter vaccinera sig i sitt eget välfärdsområde då massvaccineringarna är på gång

Förverkligande av influensavaccinationerna 2/2

- Det rekommenderas att influensa- och coronavaccinationerna alltid ordnas samtidigt om det bara är möjligt
- Det lönar sig också att samtidigt boostervaccinera med stelkrampsvaccin och även med pneumokockvaccin till vissa riskgrupper
- Med olika tidsbeställningsarrangemang är det möjligt att koordinera även sådana verksamhet som massvaccinationer
- Det tar ca (1)-2 veckor för skyddet att utvecklas
- **Det lönar sig att ge influensavaccinationer hela hösten och vintern**
  - Även under influensaepidemin kan man , och det lönar sig att vaccinera eftersom epidemin fortskrider i olika skeden i de olika områdena
  - Olika influensavirustyper kan även cirkulera under olika tider

Att notera

- Det kan vara bäst att för säkerhets skull schemalägga massvaccineringstillfällena för befolkningen så att de **startar från medlet av november**, för att det säkert skall finnas tillräckligt med vaccin
- Då du planerar massvaccinationstillfällena skall du kontakta sjukhusapoteket eller läkemedelscentralen för att försäkra dig om att det finns tillräckligt med vaccin att få
- Uppmärksamma att sjukhusapoteken och läkemedelscentralerna **vecka 36** får information av THL om distributionen och **efter detta kan de mer exakt planera** den lokala distributionen
- Det kan vara bra att ge sjukhusapoteken och läkemedelscentralerna åtminstone liten tid att göra sin egen planering

Ta bort förra säsongens vaccin från kylskåpet!

- Innehåller i vaccinkylskåpet bör **granskas regelbundet** och vaccin, för vilka sista användningsdatumet gått ut bör förstöras på rätt sätt
- **Nu är det sista chansen att förstöra förra säsongens vaccin**, t.ex. genom att återlämna dem till sjukhusapoteket/läkemedelscentralen **enligt lokala anvisningar**
  - Om du varit ouppmärksam och gett förra säsongen vaccin behöver den vaccinerade i alla fall även denna säsongens vaccin.
  - Vaccinationen kan göras genast då misstaget uppdagas.

Hanterar vaccin på rätt sätt?

- Information om vacciner- Vaccinationsprocessen - [Korrekt hantering av vaccin](#)
  - [Mottagande och förvaring av vaccin](#)
    - OBS! Man bör komma överens om hur vaccinbeställningen tas emot.
    - **Den ansvariga personen eller vikarien bör finnas på plats och ta emot vacciner**
    - Vaccinen får inte stå i rumstemperatur
  - [Vaccinens hållbarhet och felaktig förvaring](#)
    - Om det inträffar förvaringsfel så kontakta utan dröjsmål THL:s Vaccindistribution tel. 029 524 8333, vardagar kl 8.30-14.30
  - [Kontroll av vaccinkylskåpets temperatur](#)
    - **Kontroll av kylskåpets temperatur: dagligen!**
  - [Kassering av vaccin](#)

Vaccindosen för barn under 9 år- anvisningarna är desamma som tidigare

- Ge **två doser injicerbart** influensavaccin med minst fyra veckors intervall
  - om barnet **inte tidigare har fått influensavaccinationer** eller **tidigare bara fått en injicerbar** vaccindos
- Ge **en dos injicerbart- eller nässprayvaccin** ,
  - Om barnet **tidigare** har fått **sammanlagt två doser av något influensavaccin;** även då doserna har givits under olika influensasäsonger **eller**
  - om barnet **tidigare** har fått **en dos nässprayvaccin**

Om barnet har fått **en dos nässprayvaccin denna säsong** **behöver hen inte ett annat vaccin**

Rådgivning för hälsovårdspersonalen

- Om ni inte hittar svar på våra webbsidor och inte heller på Vanliga frågor-sidan och om inte heller kollegan kan hjälpa så ring
  - Vaccinations-och resehälsorådgivning tel. 029 524 6060 vardagar kl. 10-12
  - Rådgivning om coronavaccinationer : koronarokotus@thl.fi
- **Rådgivningen är bara avsedd enbart för yrkespersonalen inom hälsovården**
- **Uppmana inte vanliga medborgare att ta kontakt med THL**
- **Det är din_skyldighet att hjälpa klienterna**

Några praktiska råd vid vaccinering

- Huden behöver inte desinficeras
- Luftbubblan behöver inte avlägsnas
  - Om man avlägsnar luftbubblan kan vaccinationsvätskan komma ut i onödan eller nålen kan bli fuktig
- Du kan aspirera om du blivit van att aspirera i samband med injektionen
- Det kommer upp blod i sprutan ~ sker mycket sällan
  - Dra bort nålen från vävnaden, byt nålen och ge injektionen intramuskulärt
  - Vaccin med fast nål: dra upp nålen en bit men inte helt och byt riktning på nålen och ge vaccinet i muskeln

En för liten vaccindos

- Om en del av den **injicerade** influensavaccindosen **sprutar ut** eller **rinner ut** från injektionsstället skall du **ge en ny dos genast**
- Så här undviker du att vaccinet rinner ut
  - tryck lätt på injektionsstället med en fabriksren lapp samtidigt som du drar ut nålen från vävnaden, och fortsatt trycka ännu några sekunder efter att du dragit ut nålen
- **Nässprayvaccinet behöver inte ges på nytt** även om barnen skulle nysa efter att vaccindosen getts
  - Även en liten mängd levande försvagade virus på slemhinnorna räcker för att skyddet mot influensa skall bildas

Influensavaccinerna och andra vaccinationer

- **Man kan ge influensavaccin** (injicerbart- och nässprayvaccin) tillsammans med **andra vaccinationer antingen samtidigt eller med valbara intervaller**
  - T.ex. En tetanusvaccinbooster (dT eller dtap), corona- eller pneumokockvaccin
- Kroppen klarar av att flera vaccin ges samtidigt – i praktiken finns ingen begränsning så länge injektionsställena räcker
- Vaccin som lätt förorsakar **lokala reaktioner** (t.ex. de som innehåller aluminiumsalter) kan gärna **ges i olika extremiteter**
  - Bl.a. vaccin mot stelkramp och pneumokocker
  - Vaxigrip Tetra och coronavaccinerna innehåller inte aluminiumsalter

Skyddet mot stelkramp (tetanus) kan förstärkas i samband med influensavaccinationen

Är du 25, 45 eller 65 år gammal?
Få gratis stelkrampsvaccin på hälsovårdscentralen.

Ålder	Vaccinering
Barn	Vaccinationer på rådgivningen och i skolan
25	Vaccin mot stelkramp-difteri-kikhosta
45	Vaccin mot stelkramp-difteri
65	Vaccinationer vart tionde år

www.thl.fi/vaccinationer

Institutet för hälsa och välfärd

Kom ihåg att granska skyddet hos äldre personer och för dem som är i rätt ålder för boosterdos

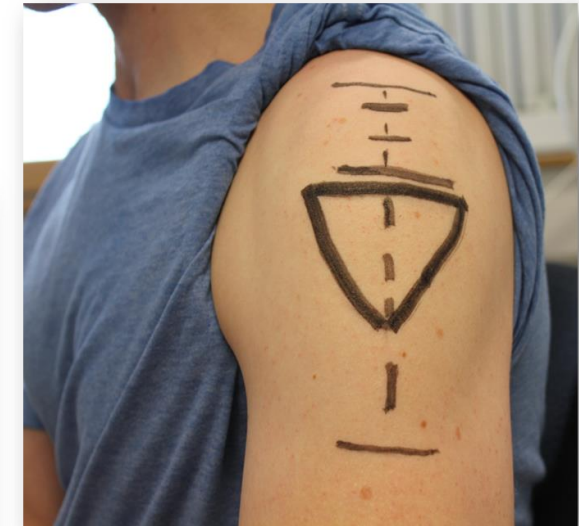
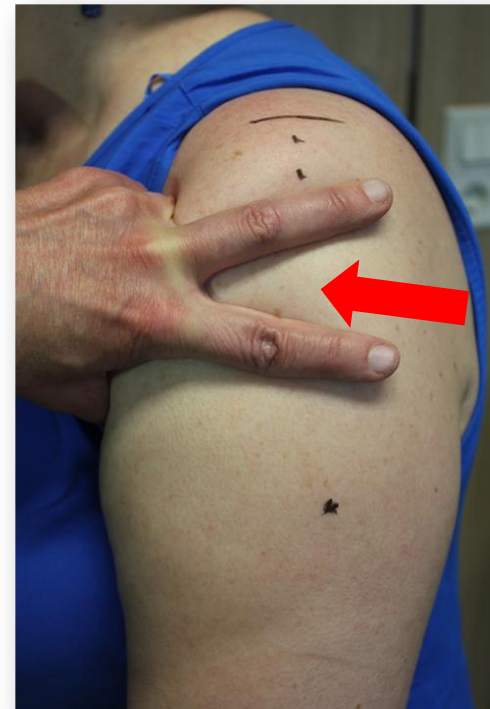
- [Stelkramp \(Tetanus\)](#) är en livsfarlig sjukdom -tetanusbakterien finns överallt i marken, i djurens avföring, sporerna trivs på alla ytor
- **Det är viktigt att ha tetanuskyddet i kraft**
- Med vaccinationer hålls skyddet i kraft
- Flockskydd uppkommer inte
- [dT-vaccin för vuxna](#)

Ge inte en IM vaccination för högt upp eller för lågt

- Observera förutom injektionsstället även
  - rätt nålstorlek
  - rätt injektionsvinkel
  - rätt djup

Val av plats för injicering och val av nål då vaccinationen ges i deltamuskeln

- I anvisningarna finns nya bilder om två olika överarmar

Kommunikation och information om influensavaccinationer

Det lönar sig att satsa på den lokala kommunikation!

- Lokal, aktiv och aktuell information är **viktigast och effektivast**
  - Det egna områdets sakkunniga i infektionsfrågor kan vara språkrör
  - T.ex. läkarnas åsikter, artiklar och berättelser i olika medier är också viktiga
  - Information om vem som får vaccinet gratis och var man får vaccinet
  - Det lönar sig att dela ut influensavaccinbroschyren under hela året i barnrådgivningen
- I kommunikationen och informationen måste även nå social-och hälsovården och den interna informationen – personalen måste veta vad som är på gång

Den nationella kommunikationen hjälper till

- Som stöd för kommunikationen har THL uppdaterat affischer och broschyrer
- En ny produkt är dekaler som är avsedda för barn: ekorre, katt och hund
- Beställt material anländer till beställaren senast i medlet av oktober
- Om du inte har kunnat göra beställningar så kan du printa ut affischerna och broschyrerna från nätet. Man kan ta kopior efter eget behov.
- **De nya affischerna och broschyr är ut på nätet**

Vaccinera dig - Motverka influensa

Vi delar ut inte ballonger

Men vi erbjuder gratis influensavaccin för alla barn under 7 år och barn som har någon typ av långtidssjukdom. Vaccinet ingår i det nationella vaccinationsprogrammet och skyddar mot influensa och dess följsjukdomar.

Skydda ditt barn med vaccin mot influensa!

Influensa är en allvarigare och kraftigare sjukdom än en vanlig förkylning. Influensa är **vanligt bland småbarn**. Småbarn behöver också sjukhusvård på grund av influensa lika ofta som äldre personer. Influensa kan förvärra barnets grundsjukdom, exempelvis astma.

Vaccin är det bästa sättet att skydda barn mot influensa och dess följsjukdomar. Barnet kan få vaccinet som injektion eller näs spray. Mer information får du från ditt vårdområde och på adressen thl.fi/inflyensavaccinforbarn

Fördelar med influensavaccinet

- Förhindrar 5-8 av tio influensafall.
- Motverkar följsjukdomar såsom bronit inflammation och lunginflammation.
- Minskar läkarbesök samt behovet av antibiotika och sjukhusvård.

Institutet för hälsa och välfärd

Vaccinera dig - Motverka influensa

Skydda ditt barn med vaccin mot influensa

Influensavaccinet ingår i det nationella vaccinationsprogrammet. Det är gratis för alla barn mellan 6 månader och 6 år. Även äldre barn som har en grundsjukdom som ökar risken för allvarlig influensa får vaccinet gratis.

Influensa är en allvarigare sjukdom än en vanlig förkylning. **Minst smittat barn** är vanligt. Det innebär att barn ofta smittas av influensa från sina föräldrar eller andra vuxna. Det innebär att barn ofta smittas av influensa från sina föräldrar eller andra vuxna. Det innebär att barn ofta smittas av influensa från sina föräldrar eller andra vuxna.

Fördelar med influensavaccinet

- Förhindrar 5-8 av tio influensafall.
- Motverkar följsjukdomar såsom bronit inflammation och lunginflammation.
- Minskar läkarbesök samt behovet av antibiotika och sjukhusvård.
- Skyddar det vaccinerade barnets närmaste krets, såsom mor och far föräldrar och andra som är närliggande för allvarig influensa.
- Om barnet mår illa kan även föräldrarnas sjukvård, och det gör familjens vardag komplicerad.

Den nationella kommunikationen hjälper - den lokala är viktig

- Under denna säsong är vår kampanjs huvudgrupper
  - Föräldrar till barn under 7 år
  - De som fyllt 65 år och riskgrupperna för allvarlig influensa och corona
- Det har planerats en fyra veckors kampanj i november som omfattar reklam i TV, radio, tidningar och lämpliga kanaler på de sociala medierna
  - Kanalerna varierar beroende på målgruppen
- Information på flera olika språk sänds på kanalerna på de sociala medierna
  - Svenska, engelska, arabiska, ryska, estniska , ukrainska, och somali
- Alla THL:s material och produkter får fritt användas och dupliceras som stöd för arbetet.

Grundpelarna vid planeringen av influensavaccinationsverksamheten och för korrekt vaccinationsverksamhet

Vad skall man beakta då man planerar vaccinationsverksamheten?

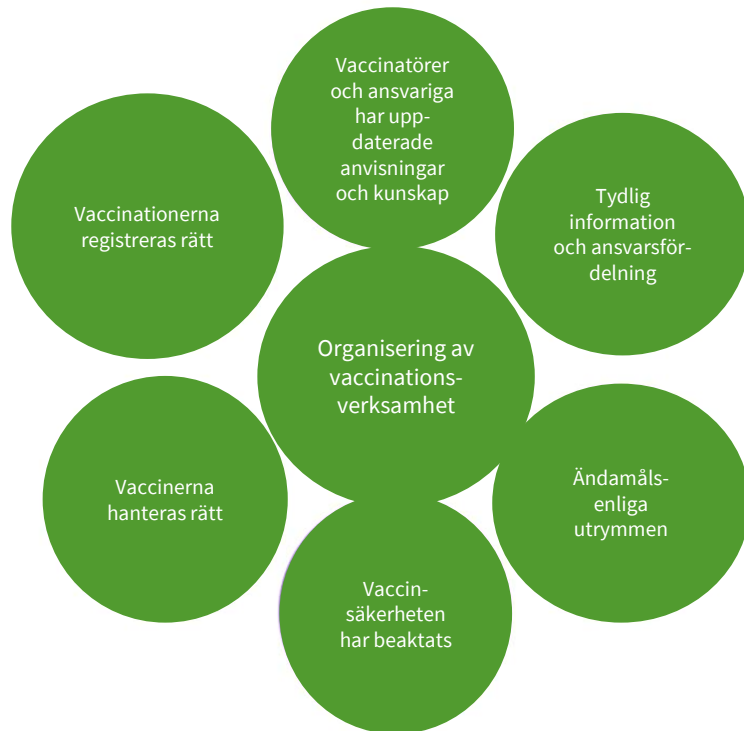
- **En läkare ansvarar för vaccinationsverksamheten** (SHM:s förordning om vaccinationer 149/2017)
- **Den ansvariga läkaren för vaccinationsverksamheten** ansvarar för att verksamheten vid verksamhetsenhet planeras med alla involverade yrkesgrupper, och ansvarar även för hur vaccinationsverksamheten organiseras
- Vaccinen är läkemedel!
- Om det inom social- och hälsovårdens verksamhetsenheter ges vaccinationer är det viktigt att man beaktar vaccinerna och vaccinationsverksamheten i **planeringen av läkemedelsförsörjningen**

Den ansvariga vaccinationsläkaren har en viktig roll

- Beroende på områdets storlek och hur tjänsterna är ordnade kan det vara bra att ha flera läkare som ansvarar för vaccinationsverksamheten
- Läkaren som ansvarar för vaccinationsverksamheten skall kunna hantera de centrala kraven som gäller organisering och förverkligande av vaccinationer
- **Vaccinatörerna skall alltid ha möjlighet att konsultera, och i brådskande situationer få kontakt med den ansvarig läkaren**
  - Egen Teams-linjen?
  - Eller andra lokalt överenskomna sätt att hålla kontakt i akuta och ”inte så akuta” frågor och situationer

Vaccinationsverksamheten måste planeras tillsammans med alla involverade yrkesgrupper

Både intern och extern
informationen måste garanteras
i all verksamhet

- En korrekt vaccinationsverksamhet baserar sig på grundlig planering
- Det är mycket viktigt att beakta alla delområden i vaccinationsverksamheten
- **Ansvaren** bör vara fastställda, instruktionerna uppdaterade
- Alla som deltar i vaccinationsverksamheten bör ha uppdaterad kunskaper och färdigheter som förutsätts enligt den egen arbetsbeskrivningen!
- **Vaccinationsuppgifterna skall dokumenteras på rätt sätt**
- **Dataöverföringen måste garanteras!**

Instruktioner om hur vaccinationsverksamheten organiseras på ett korrekt sätt hittas på Infektionssjukdomar och vaccinationer webbsidorna

Information på vaccinationer-sidorna:

- [Planering och ordnande av vaccinationsverksamheten](#)
  - [Organisering av vaccinationer i välfärdsområdet](#)
  - [Organisering av massvaccinationer](#)
- Dessutom finns det på [Vaccin mot influensa](#) –huvudsidan en egen sida [Planering och ordnande av influensavaccinationer](#)
- Kom ihåg att de som ger influensa- och coronavacciner inte alltid är ”samma person”: alla de som får ge coronavaccinationer får inte ge influensavaccinationer

Vem får ge influensavaccinationer?

- Fastslås i SHM:s förordning 149/2017
- Endast läkare samt hälsovårdare, sjukskötare eller barnmorska som fått **behövlig vaccinationsutbildning** får ge vaccin som injiceras
- Personer som studerar till ovannämnda yrken (uppdaterad till förordningen 2021):
  - Om hen uppfyller de kraven som föreskrivs i förordning om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (564/1994) för att utföra de anvisade uppgifterna, och har fått en lämplig vaccinationsutbildning
  - Endast under ledning och övervakning av en läkare eller sjukskötare, hälsovårdare, barnmorska som har fått lämplig vaccinationsutbildning

Vaccinationsfärdigheten är ett omfattande begrepp. Det räcker inte med att bara kunna ge en injektion.

Man bör vara uppmärksam på vem som får vaccinera och vem som inte får det

- Om pandemivaccinationerna förordnas i en separat förordning av Statsrådet
- Enligt SR:s förordning (1105/2020) får även följande yrkesutövare ge coronavaccinationer
  - Tandläkare
  - Under vissa förutsättningar laboratoriepersonal, när- och primärskötare under direkt ledning och övervakning (d.v.s. i praktiken t.ex. en erfaren sjukskötare eller hälsovårdare som arbetspar)
- Notera att dessa grupper **inte får ge** influensavaccinationer
- Däremot kan man t.ex. utnyttja närvårdare för andra uppgifter vid influensavaccinationstillfällena

Vaccinatörens yrkeskunskap

- **Vaccinationskunskap är ett vitt begrepp, det räcker inte med att kunna vaccinera**

Vad bör vaccinatören kunna?

- och behärska finns noggrannare definierat på Infektionssjukdomar och vaccinationer –sidorna
  - Samtidigt definieras där även vad en lämplig skolningen bör innehålla och hurudan sakkunskap som skolningen skall säkerställa
-
- **Arbetstagaren är själv ansvarig för** sitt eget kunnande
  - **Arbetsgivaren ansvarar för och övervakar** att personalens kunskaper är relevanta och motsvara de arbetsuppgifter som personalen just då utför
  - I samband med corona- och influensavaccinationerna har man kunna konstatera att det finns grundläggande kunskaps- och färdighetsbrister

Den nationell utbildningshelheten i vaccinationskunskap i yrkeshögskolor

- Den nationell utbildningshelhet i vaccinationskunskap har skapats för att säkerställa en likvärdig vaccinationsutbildning och för att enhetliga sakkunskapen
- Erbjuds som examensinriktad utbildningshelhet i nästan alla yrkeshögskolor där man kan studera till hälsovårdare, sjukvårdare, barnmorska och primärskötare
- **Passa även som fortbildningskurs**
- Webb-baserad, kan studeras vid sidan av arbetet : Grunderna (2 sp) och fördjupande (1 sp)
- Fortbildningskurserna erbjuds för tillfället vid Metropolia (på finska) och Novia (på svenska)

Säkerställ dina vaccinationskunskaper

Den nationella utbildningshelheten i vaccinationskunskap ger god kompetens för ett kvalitativt arbete och den stärker dina färdigheter. Utbildningshelheten omfattar allt du bör behärska gällande vaccinering och själva vaccinationsprocessen. Studierna genomförs som nätstudier.

Till vem?

Utbildningshelheten är avsedd för:

- Blivande hälsovårdare, sjukskötare och barnmorskor som studerar vid yrkeshögskolor
- Hälsovårdare, sjukskötare och barnmorskor i arbetslivet
- Alla som behöver kunskaper om vaccinering och vacciner i sitt arbete.

Den nationella utbildningshelheten i vaccinationskunskap

Den nationella utbildningshelheten i vaccinationskunskap består av två studieavsnitt:

- Grunderna i vaccinationskunskap (2 sp)
- Fördjupad vaccinationskunskap (1 sp)

Studieavsnitten i utbildningshelheten innehåller olika -typer av material och uppgifter. I slutet av studieavsnitten avläggs en tentamen. Båda studieavsnitten är också lämpliga som fortbildning för personer som redan är i arbetslivet. Studieavsnitten kan även genomföras separat.

Grunderna i vaccinationskunskap 2 sp

I studieavsnittet om Grunderna i vaccinationskunskap får du lära dig om sjukdomar som kan förebyggas med vaccinationer, det nationella vaccinationsprogrammet, fördelarna med vaccinationer och var du kan hitta tillförlitlig information om vaccineras eventuella biverkningar.

Du lär dig att utifrån forskningsbaserad kunskap vägleda och stödja klienten i sitt vaccinationsbeslut. Du kommer också att lära dig grunderna i vaccinationsfärdighet, så som vad du bör tänka på före vaccinationen, då du vaccinerar –och efter vaccinationen.

Grunderna i vaccinationskunskap är avsedd för alla som i sitt arbete behöver kunskaper om vacciner, vaccinering och sjukdomar som kan förebyggas genom vaccination.

En godkänd prestation i studieavsnittet fungerar först och främst som bevis på sådana viktiga teoretiska vaccinationskunskaper som förutsätts av en som arbetar som vaccinator.

Fördjupad vaccinationskunskap 1 sp

I studieavsnittet Fördjupad vaccinationskunskap kommer du att bekanta dig med vaccinationsetik, vaccinationssäkerhet och effekten av vaccinationer.

Du lär dig vad du ska ta hänsyn till när du vaccinerar – klienter som tillhör olika grupper. Till exempel kommer du att få färdigheter i att vaccinera gravida kvinnor, invandrare och turister, samt att vägleda klienten gällande vaccinationer. Du kommer också att få färdighe-

Den nationell utbildningshelheten i vaccinationskunskap

- Det nationella studieavsnittet Grunderna i vaccinationskunskap har planerats så att det omfattar alla de grundläggande områden inom vaccination som vaccinatören ska kunna och behärska.
- **En godkänd prestation i studieavsnittet är det främsta beviset** på sådana relevanta **teoretiska** vaccinationskunskaper som krävs av en vaccinator enligt förordningen 149/2017.
  - Man behöver inte kräva att personer som redan länge verkat som vaccinatorer och som behärskar alla kunskapsområden inom vaccination ska avlägga grunderna.
  - LOVe ROK motsvarar inte ovannämnda skolningsenhet
  - Av dem som slutfört studieavsnittet Grunderna i vaccinationskunskap krävs inte LOVe-lop

Det fördjupande studieavsnittet ger fördjupad färdig för t.ex. undervisning, rådgivning, vaccination av specialgrupper, hur man bemöter vaccinationstvekar och resehälsovården

Vaccinationstillfället och vaccinationen kräver kunnande

- Nationella anvisningar har gjort om hur det praktiska färdigheterna skall evalueras

- Vaccinationskunskap är ett vitt begrepp som innefattar även praktiska vaccinationsfärdigheter och vägledning vid vaccinationstillfället
- Det är viktigt att behärska rätt injektionsteknik
- Injektionsteknikerna är olika (IM, SC och ID)
- Det är en helt annan sak att ge vaccin till en baby eller barn i lekåldern eller fullvuxen eller åldring
- En erfaren vaccinatör, t.ex. en hälsovårdare eller sjukskötare kan bedöma vaccinationskunskapens praktiska färdigheterna då det gäller att behärska vaccinationssituationen och `injektionskompetensen`
- **På våra webbsidor kommer snart att finnas instruktioner om hur man gör den praktiska bedömningen vid im och sc injektioner**

Vad skall en vaccinator som utför influensavaccinationer kunna och behärska?

- Har uppdaterade kunskaper om influensa, vaccinpreparat och vaccinationer
  - Influensa, dess följsjukdomar, komplikationer, risk för skada och död
  - Det är speciellt viktigt att känna de vaccinpreparat som används i den egna enheten: administrationssätt, doser, tidtabell, kontraindikationer, säkerhetsåtgärder och eventuella biverkningar
  - Vet vad vaccinationerna av målgrupperna betyder för individen och på befolkningsnivå
- Kunna diskutera och ge råd om vacciner, vaccinationer och allt som hör till vaccinationen
- Kunna hantera vacciner rätt och behärskar viktiga vaccinationssäkerhetsärenden
- Kunna färdigställa vaccin på rätt sätt och vaccinera med rätt teknik
- Kunna ge anvisningar vid vaccinationstillfället till den som vaccineras eller till anhörig

INFEKTIONSSJUKDOMAR OCH VACCINATIONER

Aktuellt Sjukdomar och bekämpning Vaccin A-Ö Information om vaccinationer Uppföljningssystem och register

Tjänster och kontaktpgifter

THL.FI > Teman > Infektionssjukdomar och vaccinationer

Kunskap, utvärdering och resultat för bekämpning av smittsamma sjukdomar. För att vi alla skall hållas friska och känna oss trygga.

TBE-VACCIN, DVS. "FÄSTINGVACCIN"

TBE-vaccinet skyddar mot fästingburen encefalit, som

CORONAVIRUSVACCINATIONER

Anvisningar för yrkesutbildade om coronavirusvacciner.

AKTUELLT

15.9.2023

THL: EG.5-variantens andel av coronasmittorna ökar – epidemiläget är lugnt

13.9.2023

Personer som löper stor risk att smittas av fågelinfluensa kan få säsongsinfluensavaccin inom det nationella vaccinationsprogrammet

1.9.2023

Pneumokockvaccin erbjuds nu avgiftsfritt även till en del av personer med astma eller KOL samt personer med kraftigt nedsatt immunförsvar

[Mer infektions- och vaccinationsnyheter](#)

RSS

UTBILDNINGSKALENDER

Webinar om influensavaccinationer under säsongen 2023-2024 (på finska)

Torsdag 7.9.2023, klo 13-15

[Länk till utbildningens webbsida](#)

Webinar om HPV-, influensa- och coronavaccinationer (på finska, bildspel på svenska)

Torsdag 25.5.2023

[Länk till utbildningens webbsida](#)

Tack för din uppmärksamhet

